

ÖĞRETMEN ADAYLARININ KARŞILAŞMAK İSTEMEDİKLERİ
ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARININ ANALİZİ
THE ANALYSIS OF MISBEHAVIOURS THAT TEACHER CANDIDATES
DO NOT WANT TO ENCOUNTER

Mehmet Kaan DEMİR*

Özet

Bu araştırma eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmen olduklarında sınıflarında karşılaşmak istemedikleri öğrenci davranışlarını ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 270 öğrenciye 140 istenmeyen davranıştan oluşan bir ölçek sunulmuş ve bu davranışlardan karşılaşmak istemedikleri 5 tanesini seçmeleri istenmiştir. Böylece öğretmen adaylarınca toplam 1350 davranış seçimi yapılmıştır. Bu davranışlardan frekansı en çok olanlar incelendiğinde “hırsızlık yapmak” ile “sigara içmek, alkol ve uyuşturucuya yönelmek” davranışlarının öğretmen adaylarınca göreve başladıklarında karşılaşmak istemedikleri davranışların başında geldiği ortaya çıkmıştır. Frekansı en az olan istenmeyen davranışlar incelendiğinde ise “duygu sömürüsü yapmak” ve “öğretmen geldiğinde ayağa kalkmamak, sırasında oturmak” davranışlarının öğretmen adaylarının karşılaşmak istemedikleri davranışların son sıralarında yer aldığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Eğitim fakültesi, öğretmen adayı, sınıf yönetimi, istenmeyen davranış.

Abstract

The research aims to reveal misbehaviours that the students of education faculty do not want to encounter in their classrooms when they become a teacher. Therefore, a scale which consists of 140 misbehaviours was administered to 270 students who receive training in Education Faculty at Çanakkale Onsekiz Mart University and the students were asked to choose 5 of the misbehaviours which they do not like to encounter. Thus, 1350 misbehaviours were chosen by the teacher candidates. When the behaviours which have the highest frequency were examined, it is seen that ‘to commit burglary’, ‘smoking’, ‘drinking alcohol’ and ‘to tend to use drug’ are the most common behaviours that teacher trainees do not want to encounter when they become a teacher. When the behaviours which have the lowest frequency were examined, it is seen that ‘to be mushy’, ‘to resist standing up and sitting on the desks when the teacher comes in’ are the least common behaviours that the teacher trainees do not want to encounter.

Keywords: Education faculty, teacher candidate, classroom management, misbehaviour.

* Yrd. Doç. Dr. Mehmet Kaan DEMİR, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü.

e-posta: mkdemir2000@yahoo.com

1. GİRİŞ

Genelleme yapmak çok zor olsa da bir zamanların “doğru” larının “daha az doğru” ya da “yanlış” olabildiği ya da öyle değerlendirilebildiği bir zaman diliminde yaşıyoruz. Kuşkusuz ki bunun sebebi değişimdir. Bilimdeki, teknolojideki, sanattaki, medyadaki vb. değişimler insanların algılarını ve değerlendirmelerini de değiştirmektedir. Okullar da bu değişim alanlarından doğru orantılı olarak etkilenmektedirler. Programlar, kurallar, ders süreleri, ders adları ya da içerikleri, öğretmen davranışları, öğrenci davranışları vb. bu değişimin basit örnekleridir. Bir zamanlar öğretmenlerin “olmazsa olmaz” gördükleri davranışlar bugün acaba hala “olmazsa olmaz” konumunda mıdır, ya da “hiç istenmeyen” konumundaki öğrenci davranışları acaba hala aynı düzeyde istenmemekte midir soruları eğitim açısından güncel ve önemli sorulardır.

Okulların hangi davranışların öğrenileceği, bu davranışların kazandırılmasında nasıl bir sıra ve zamanlamaya uyulacağı ve bu davranışların nasıl öğretileceğini gösteren bir programa göre işlemesi, okul ortamındaki öğrenmeleri diğer öğrenmelerden farklı kılan bir noktadır (Sadık: 2000: 2). Şüphesiz ki öğrencilerin okul ya da sınıf dışı etkenlerden (çevre, aile, kitle iletişim araçları vb.) veya sınıf içi etkenlerden (öğretmen, okul idaresi, arkadaş grupları vb.) kaynaklanan bir takım istenmeyen davranışları da eğitim ortamlarının doğal bir parçasıdır. Kuzu’ ya (2007: 57) göre her sınıfta farklı nitelik ve yoğunluklarda da olsa istenmeyen davranışların ortaya çıkması, hem kaçınılmaz nitelikte doğal bir olay hem de uygun eğitim yaşantılarını kazandırmak için iyi bir fırsat olarak görülmelidir. Evertson’ a (1989: 82) göre etkili öğretim üzerine yapılan araştırmalar, direkt olarak öğretmenlerin sınıflarını organize etme ve yönetme becerilerine dayanan sınıf şartlarının önemini göstermiştir.

Çağdaş eğitim ve öğretim ilkelerine göre görev yapan bir öğretmen, sadece ders veren, ders anlatan, sınav yapan ve not veren bir kimse değildir. Aynı zamanda bir organizatör, bir yönetici, bir rehber, bir izleyici ve bir değerlendircidir. Öğretmen öğrencilerin davranışları üzerinde çalışır. Eğittiği her öğrencisinin önceden belirlenmiş amaçlara ulaşmasına yardım eder ve onların istenilen davranışlara sahip birer kişi olmasını sağlar (Çalık, 2003: 2). Öğrencilerin istenmeyen davranışlarının gerek sınıf içinden gerekse sınıf dışından olmak üzere birçok nedeni olabilir. Sınıf dışı etkenler olarak, sınıfın dışındaki çevrenin özellikleri, okuldaki bireyler arasındaki geçimsizlik, öğrenme fırsatlarının eşit olmayışı vb. sayılabilir. Sınıf içi etkenler olarak da öğrenciyi aktif kılan yöntemler yerine hep aynı ve klasik yöntemlerin kullanılması; öğretmenin sosyal ve akademik deneyimi, kişiliği, tutumu, duygusal durumu, öğrencileri aşağılaması; öğrencinin yaşantısı, başarısı, etkileşim düzeyi, sosyal becerileri, gereksinimleri, sınıf kurallarını yeterince kavrayamaması; sınıfın aşırı kalabalık olması, fiziksel yapısının uygun olmaması, oturma düzeninin uygun olmaması olarak sayılabilir (Kuzu, 2007: 57). Ataman (2003: 253-254)’ ın aktardığına göre uygun olmayan davranışların oluşmasını etkileyen etmenler şunlardır:

- **Öğretmenlerden kaynaklanan nedenler (Lewis & Doorlag, 1991):** Öğretmenin çocuğun davranışlarına uygun tepki vermemesi, öğretmenin doğru davranışı ödüllendirmemesi, öğretmenin istedikleri ya da beklentilerinin öğrencinin yeteneklerine uygun olmaması, öğretmenin, öğrencilerin bireyselliklerine yeteri kadar hoşgörülü davranmaması, öğrencilerine istenilen davranışlar için model olamaması ve öğretmenin sınıftaki uygun olmayan davranışları genellikle ceza ile kontrol etmesi,

- **Öğrenciden kaynaklanan nedenler (Lewis & Doorlag, 1991; Gallagher, 1988):** Öğrencinin öğretmenine aşırı biçimde bağımlılığı, sınıf içi hiçbir çalışmasını öğretmenine göstermeden ve denetletmeden yapamaması, öğretmenin ilgisini sürekli çekmeye çalışması ve arkadaşlarının dikkatini bozması, öğrencinin dikkatini yöneltmede ve yoğunlaştırmada güçlük çekmesi, öğrencinin başarılı olamadığı durumlarda kolaylıkla mutsuz olması, öğrencinin çalışmalarında savruk ve dağınık olması, öğrencinin diğer arkadaşlarını çalışırken rahatsız etmesi, çalışmalarını bölmesi, öğrencinin okula, arkadaşlarına ve öğretmenlerine karşı olumsuz olması, öğrencinin kişisel öz bakım ve temizlik alışkanlıklarını yeteri kadar geliştirememesi, öğrencinin içine kapalı ve az konuşan birisi olması, öğrencinin arkadaşlarına, okula ve öğretmenlere karşı saldırgan tutum içinde olması ve öğrencinin kendisini okul öğrenmelerine karşı güdü leymemesi.

Ataman (2003: 251-252)' in aktardığında göre problem davranışlar üç biçimde kendini gösterir: Öğrencinin uygun olan davranışları düşük oranda göstermesi, gösterdiği uygun olmayan davranışların oranının fazla olması, ya da öğrencinin davranış dağarcığında uygun davranış bulunmaması. Uygun olmayan her davranış için ayrı bir davranış düzenleme stratejisi bulunmaktadır. Ana hatlarıyla bu davranış stratejileri şöylece belirlenebilir:

- **Uygun olan davranışa düşük sıklıkla rastlanması:** Öğrenciler, öğretmenin uyulmasını istediği davranışları göstermektedir. Ancak bu uygun olan davranışların görünüş sıklığı beklenen ya da istenilen oranda değildir. Örneğin öğrenci, kendisinden istenilen ev ödevlerini tamamlamaktadır. Ama ödev için ayırdığı süre, zamanının sadece % 10-20'si kadardır. Buna benzer olarak, öğrenci bir derste yerinden kalkmadan dersi izlerken bir başka derste dolaşma davranışını göstermektedir. Yani uygun olan davranışları göstermede süreklilik gözlenmemektedir. Bu çeşit problemleri öğretmenlerin hafifletmesi için öğrencilerde uygun davranışların görünüş sıklığını artıracak sistematik programlar uygulaması ya da öğrencinin gösterdiği uygun davranışları genellemesini sağlayacak çevre düzenlemelerini yapması gerekmektedir.

- **Uygun Olmayan Davranışın Oluşma Sıklığının Yüksek Olması:** Uygun olmayan davranışlar, öğretmenlere büyük güçlükler yaratan ya sıklıkla ya da uzun süreyi kapsayan bir biçimde gözlenen, öğrenmeyi etkileyen davranışlardır. Örneğin, öğrencinin bir günlük öğretim süresi içinde 30 ya da 40 kez sırasından kalkması, öğrencinin öğretmenin ders işlediği sürenin % 50-60'ında söz almadan konuşması, ya da öğrencinin bir ders saati süresi içinde 5-10 kez küfür etmesi gibi. Öğretmenin, bu ve benzeri yüksek oranda uygun olmayan davranışlarla baş edebilmesi için, öncelikle istenmeyen bu davranışların oluşma sıklığını ve süresini azaltması gerekmektedir. Bunun için, bu davranışların tam zıddı olan yani onlarla uyuşmayan uygun olan davranışları artırması gerekmektedir. Örneğin, sınıfta koşan öğrencinin bu davranışını, öğrencinin yürüme davranışının oranını artırıcı düzenlemeleri yaparak azaltabilir.

- **Öğrencinin Davranış Dağarcığında Uygun Davranışın Olmaması:** Öğrenci, toplumsal etkileşim ve sınıf içi iletişim için gerekli olan uygun davranışları henüz öğrenmemiş olabilir. Öğrencinin yaşı ve okuduğu sınıf, davranışsal yeterliğinin bir göstergesi değildir. Her öğrenci bu noktada bireysel olarak ele alınmak durumundadır. Örneğin, altıncı sınıf öğrencileri karşılıklı konuşmayı nasıl başlatacaklarını ya da kendilerine verilen görevleri yerine getirmede zamanı nasıl kullanacaklarını bilemeyebilirler. Bunlarla ilgili davranışları öğrenebilmeleri için, etkili bir öğretmenin, model olma ile, çocuklara yeni davranışları (konuşma becerileri ve zamanı iyi kullanma gibi) öğretmesi gerekir. Öğretmen bu yeni

davranışların nasıl ve ne zaman gösterilebileceğini, öğretim materyallerine dikkatli biçimde yerleştirerek alıştırmaya ve kullanma fırsatları sağlayarak öğretmelidir.

Öğretmene karşı saygısızca davranma, öğretmenin verdiği sınıf içi görevlerden kaçma, öğretmene arkadaşlarını şikâyet etme, öğretmene sürekli itiraz etme, sınıfa geç girme, derse çalışmadan ya da ödevini yapmadan gelme, kitap-defter gibi ders araçlarını getirmeme, sınıf kurallarına karşı gelme, arkadaşlarına vurma-itme, izin istemeden konuşma, küfür etme, yalan söyleme, sınıfta amaçsızca dolaşma, okula oyuncak getirme, sınıfın ya da arkadaşlarının eşyalarına zarar verme gibi davranışlar öğretmenin dersi anlatmasını ve öğrencilerin çalışmasını engelleyen davranışlara örnek olarak verilebilir (Sayın, 2001: 9). İstenmeyen davranışların bir kısmı, öğrencilerin “geçici ilgisizliklerinden” kaynaklanır. Öğrencilerin geçici ilgisizlikleri sonucu sergiledikleri bu davranışların etkisi kısa sürer ve genellikle sadece o davranışta bulunan öğrenciyi etkiler (Kerr ve Nelson, 1989: 174). Derste dışarıyı seyretme, hayal kurma, ıslık çalma, bir işi oyalanarak yapma, sırayı dizleriyle kaldırma gibi davranışlar kısa süren, öğrencilerin geçici ilgisizlikleri sonucu ortaya çıkan istenmeyen davranışlara örnek olarak verilebilir (Mursal, 2005: 13).

Burden (1995: 24) e göre düzeni bozan, istenmeyen davranışlar, ılımlı bir tarzdan şiddet içeren davranışlara kadar uzanabilir. Okullardaki sert olan bölücü davranışlar genellikle “suç ve şiddeti”, “zorlamayı”, “hırsızlığı” içermektedir. Bu davranışlar daha çok sınıfın dışında, bahçede, kantinde, koridorda ya da okulun dışında meydana gelir. İlimli problem davranışlar olarak nitelenen davranışlar ise “okula geç gelme”, “dersi bölme”, “konuşma”, “yüksek sesle konuşma”, “sözel saldırganlık”, “dikkatsizlik”, “malzeme, kitap, defter getirmeme” gibi davranışları kapsamaktadır. Buna göre istenmeyen davranışların problem olma düzeyleri şöyledir:

-Küçük Yaramazlıklar: Ayakları sürüme, izin almadan konuşma, arkadaşlarına şaka yapma, okulun ya da arkadaşların eşyalarına küçük zarar verme, karşılık verme, sınıfta uyuma, geç kalma, sınıfta bir şeyler yeme, rahatsız edici sesler çıkarma, arkadaşlarının çalışmalarını engelleme, yersiz samimiyet (öpme, kucaklama) gösterme.

-İlimli İstenmeyen Davranışlar: Dersi bölme, sınıftan izinsiz çıkma, arkadaşlarına karşı küfürlü ve kaba konuşma, uysal olmama, kopya çekme, yalan söyleme, ödev hırsızlığı, kavga etme, müstehcen konuşma ya da davranışlar sergileme.

-Ciddi İstenmeyen Davranışlar: okulun eşyalarını kırma, bozma, zarar verme, arkadaşlarının eşyalarına zarar verme, hırsızlık, arkadaşlarının eşyalarını sahiplenme, satma, okuldan kaçma, öğretmene küfür etme, arkadaşlarına fiziksel saldırı, itaatsizlik, arkadaşlarını zorlama.

Tulley ve Chiu (1995) “Student Teachers and Classroom Discipline” adlı araştırmasında stajyer öğretmenlerin, hangi tür davranışları disiplin sorunu olarak gördüklerini, bu disiplin sorunlarına karşı hangi stratejileri kullandıkları ve disiplin sorunlarında hangi stratejilerin etkili ya da etkisiz olarak gördüklerini saptamaya çalışmışlardır. Araştırmada 81 ilköğretim, 54 de ortaöğretim stajyer öğretmen örneklem olarak seçilmiştir. Veriler kritik olay tekniği ile toplanmıştır. İlköğretim öğretmenleri 151, ortaöğretim öğretmenleri 103 olmak üzere toplam 254 örnek olay belirtmişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre disiplin sorunları 5 grupta toplanmıştır. (a) engel olma (konuşma veya öğretimi kasıtlı kesen davranışlar), (b) yönergeye uymama (saygısız davranış veya kurallara uymama), (c) dikkatsizlik (derste başka şeylerle ilgilenme, çalışmaya katılamama, sırayı terk etme), (d) saldırganlık (kavga etme, itişme) ve (e) diğer (ağlama, yalan söyleme geç kalma, kopya çekme, hırsızlık, sakız çiğneme).

Celep (2000: 153)' in Evertson, Emmer, Clements, Worsham (BAK)' dan aktardığına göre de sorun davranış olarak ifade edilen davranış sınıflaması şu şekildedir:

-Sorun Olmayan Davranışlar: Kısa dikkatsizliklerdir. Ders anlatım etkinliklerinde bazı öğrencilerin konuşması, ödev üzerinde çalışırken kısa aralar vermeleri gibi ortak davranış örneklerinden oluşur. Bunlar öğrencilerin kısa duraksamalarıdır ve öğrenme ve öğretimi etkilemezler.

-En Küçük Sorunlar: Sınıf işlemleri ve kurallarına karşı olan davranışları içerir. Bu davranışlar ortaya çıktığında sınıf etkinliklerini tahrip eder ve öğrenci öğrenmesini ciddi biçimde engeller. Örneğin öğrencinin oturduğu yerden izin almadan kalkması. Bu davranışlar kısa süreli olarak oluştukları sürece küçük olan rahatsızlık verici davranışlardır.

-Önemli, Ancak Etkileri Ve Genişliği Sınırlanmış Sorunlar: Bu davranışlar etkinliği bozan ve öğrenmeyi engelleyen davranışlardır. Ancak bu davranışlar tek bir öğrenci veya az sayıdaki öğrenci tarafından yapılan davranışlardır. Bu gruptaki davranışlar çok ciddidir ancak okul kuralları veya sınıf baskısı ile izole edilirler. Örneğin diğer öğrencilere şiddet uygulama veya kavgaya eylemi gibi.

-Yükselme ve Yayılma Sorunları: Sorunun devam etmesi, öğrenme çevresini ve düzenini tehdit etmeye başlar. Örneğin çoğu öğrencinin odanın içinde dolaşması ve sürekli yüksek sesle konuşması.

Sınıf ortamında istenmeyen davranış ortaya çıktığı zaman, öğretmenin hemen bunu fark edip giderme stratejisine karar vermesi gerekir. Strateji belirlemede en önemli nokta, ortaya çıkan olumsuz davranışın niteliğidir. Olumsuz davranışlar, dikkatsizlikten kaynaklanan geçici ve sonuçları itibariyle fazla rahatsız edici olmayan bir tarzda olabilir veya sürekli olarak görülen, öğretmene, gruba ve okulun fiziksel ve donanım yapısına zarar vermeye yönelik olup sonuçları itibariyle oldukça ağır problem ortaya çıkarabilecek bir tarzda olabilir (Öztürk, 2002: 173). İstenmeyen davranışlara karşı uygulanacak stratejilerin ilk basamağı, anlamaya çalışmak olmalıdır. Çünkü eylemin nedeni ve öğrencinin niyetine uygun bir seçim yapmak buna bağlıdır. Örneğin arkadaşı ile konuşan biri için, eylem kısa sürüyorsa görmezden gelmekle başlanabileceği gibi, kitap-defter getirmeyen için dersten sonra konuşmakla işe başlanabilir. Strateji seçme ve uygulamada, sınıfın eğitsel işleyişini bozmamak düşüncesi ön planda tutulmalıdır. Bir öğrencinin istenmeyen davranışına karşı kullanılan stratejinin, diğerlerini olumsuz etkilemesi, strateji seçiminin ve sırasının uygun olmadığını gösterir. Strateji belirlenirken sınıf düzenini ve ders akışını en az aksatandan başlamak gerekir. Böylece hem sorunların büyümesi önlenir hem de öğrenciye davranışını düzeltme şansı verilir (Kuzu, 2007: 58). Traynor (2002)' a göre ise istenmeyen davranışların değiştirilmesinde beş strateji önerilmektedir: Zorlayıcı strateji (1-Coercive), korku yoluyla engelleme ve gözdağı verme temeline dayanırken, serbest stratejide (2-Laissez-faire), öğretmen ve öğrenci arasında çift yönlü etkileşim ve sosyal ilişkiler ön plandadır. Serbest stratejiyi benimseyen öğretmenlerin sınıfında karşı öğrenci davranışları daha az görülür. Görev merkezli stratejide (3-Task oriented) öğretmen öğrencileri görevlendirerek meşgul eder ve boşta kalmalarını önler. Bir başka strateji olan otoriter stratejide (4-Authoritative) öğretmen ussal ve uygun kurallardan yararlanarak sorun önleyici bir düzen kurar. Beşinci strateji olan temel stratejide (5-Intrinsic) ise ödül yoluyla istenen davranışların artırılması böylece istenmeyen davranışların azaltılması öngörülmektedir. Başar (2003: 176) istenmeyen davranışlara karşı stratejilerin seçiminin; eylemin türüne, şiddetine, başkalarını etkileyişine, eylemin amaçlarına ve olası sonuçlarına göre değiştiğini belirtmektedir. Aydın (2000: 124) ise öğretmenin sınıf

yönetimi anlayışının ve bu anlayışın referansı olan değer ve inançlarının, strateji seçiminde belirleyici önemde olduğunu vurgulamaktadır.

İlgili literatüre bakıldığında ülkemizde öğretmen adaylarının öğretmen olduklarında sınıflarında görmek istemedikleri öğrenci davranışlarına ilişkin çalışmaya rastlanılmadığından bu çalışmada problem olarak “eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmen olduklarında sınıflarında karşılaştıkları istemedikleri öğrenci davranışları nelerdir?” sorusu ele alınmıştır.

2. YÖNTEM

2.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırma tarama modelinde bir araştırma olarak düzenlenmiştir. Yani çalışmada öğretmen adaylarının karşılaştıkları istenmeyen davranışlar bir ölçek yardımıyla var olduğu şekliyle ortaya konulmaya çalışılmıştır.

2.2.Evren-Örneklem

Araştırmanın evreni Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde sınıf yönetimi dersi almış 896 öğrenciden oluşmaktadır. Örneklem olarak da 270 öğrenci random olarak çalışmaya dahil edilmiştir. Tablo 1’ de örnekleme oluşturan öğretmen adaylarına ait bilgiler verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmen Adaylarının “Cinsiyet” Değişkenine Göre Durumu

Cinsiyet	f	%
K	164	60,7
E	106	39,3
Toplam	270	100,0

Tablo 1 incelendiğinde çalışmaya katılan öğretmen adaylarının yarısından çoğunun kız öğrencilerden oluştuğu görülmektedir.

2.3.Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan bir ölçek kullanılmıştır. Literatürde sınıf yönetimi ve istenmeyen öğrenci davranışlarıyla ilgili çalışmalar ve kullanılan ölçekler incelendikten sonra 148 istenmeyen öğrenci davranışından oluşan bir ölçek taslak olarak ortaya konulmuştur. Taslak ölçek önce uzman görüşü almak amacıyla konuyla ilgili çalışma sahibi 3 öğretim üyesine sunulmuş ve 6 soru aynı amaca dönük ya da örtüşme gerekçesiyle ölçekten çıkartılmıştır. Ölçek daha sonra 172 öğretmen adayına ön uygulama maksadıyla uygulanmış ve elde edilen veriler değerlendirilmiştir. Faktör analizi sonucu 2 sorunun faktör yükünün düşük olması neticesinde tek boyutta 140 sorudan oluşan bir ölçek ortaya çıkmıştır. Ölçeğin güvenilirliği için de güvenilirlik katsayısının hesaplanması çalışması yapılmış ve ölçeğe Cronbach Alpha uygulanmıştır. Bu araştırma kapsamında ölçek için hesaplanan Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı, .81 olarak bulunmuştur.

2.4. Verilerin Analizi

Öğretmen adaylarının karşılaşmak istemedikleri istenmeyen davranışları ortaya koymaya çalışan ölçeğin uygulanması sonucu elde edilen verilerin frekans ve yüzdelere bakılarak değerlendirme yapılmıştır. 270 öğretmen adayının 140 soruluk ölçekten 5 istenmeyen davranış seçmesi sonucu oluşan 1350 istenmeyen davranış; frekansı “100’ ün üzerinde olanlar”, “50-100 aralığında olanlar”, “40-50 aralığında olanlar”, “25-40 aralığında olanlar”, “15-25 aralığında olanlar” ve “10-15 aralığında olanlar” olmak üzere çeşitli kriterler açısından incelenmeye çalışılmıştır:

- 1.Derece İstenmeyen Davranışlar: Frekansı “100’ ün üzerinde olanlar”,
- 2.Derece İstenmeyen Davranışlar: Frekansı “50-100 aralığında olanlar”,
- 3.Derece İstenmeyen Davranışlar: Frekansı “40-50 aralığında olanlar”,
- 4.Derece İstenmeyen Davranışlar: Frekansı “25-40 aralığında olanlar”,
- 5.Derece İstenmeyen Davranışlar: Frekansı “15-25 aralığında olanlar”,
- 6.Derece İstenmeyen Davranışlar: Frekansı “10-15 aralığında olanlar”.

3. BULGULAR

Araştırmada örnekleme oluşturan 270 öğretmen adayının yapmış olduğu “en istenmeyen davranışlar” tercihleri sonucu ortaya çıkan verilerin frekanslarına bakıldığında oluşan durum tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 2. Frekansı 100’ ün Üzerinde Olan İstenmeyen Davranışlar

Madde No	Madde	f	%
8,00	Hırsızlık yapmak	102	7,4
25,00	Sigara içmek, alkol ve uyuşturucuya yönelmek	103	7,5

Öğretmen adaylarının öğretmen olduklarında karşılaşmak istemedikleri davranışların frekansı en yüksek olanlarının (1. Derece İstenmeyen Davranışlar) “hırsızlık yapmak” ile “sigara, alkol ve uyuşturucu bağımlılığı” ile ilgili olduğu görülmektedir.

Bu araştırmada olduğu gibi birçok araştırmada da “hırsızlık yapmak”, çok sık rastlanmadığı anlaşılmakla birlikte en istenmeyen davranışların başında gelmektedir. Sadık (2000: 68)’ in Borg ve Falzon (1990: 220)’ dan aktardığına göre İsrail’ de yapılan bir araştırma hem ilköğretmenlerinin hem de psikologların “hırsızlık” davranışlarını en önemli istenmeyen davranışlardan biri olarak gördüğünü ortaya koymuştur. Sadık (2000: 124)’ in yaptığı araştırmada da sınıf öğretmenlerinin en ciddi problem olarak gördükleri öğrenci davranışlarının ilk sırasında “hırsızlık” yer almaktadır. Türnüklü ve diğerleri (2001) yaptıkları araştırmada ise öğretmenlerin en çok rahatsızlık duydukları istenmeyen davranışların arasında öğrencilerde en seyrek gözlenen “hırsızlık” da bulunmaktadır. Yıldız ve diğerleri (2000)’ nin yaptığı araştırmada da ilköğretim 1. kademedeki en az görülen istenmeyen davranışlardan birinin “hırsızlık” olduğu görülmüştür. Kapucuoğlu Tolunay

(2008)' in araştırmasına göre de sınıflarda en az karşılaşılan istenmeyen davranış “hırsızlık yapma”dır.

Sigara, alkol, uyuşturucu madde gibi bağımlılıklarının da son yıllarda tüketimi hızla artmakta ve kullanıcı yaşı düşmektedir. Yapılan araştırmalarda öğretmen adaylarınca çok önemli görülen bu davranışlarla ilgili fazla sonuca rastlanılmamıştır. Koç ve diğerleri (1977)' nin yaptığı araştırmaya göre okullarda en sık görülen istenmeyen davranışlardan birisi “sigara içmek” tir (Akt. Sadık: 2000, 76).

Tablo 3. Frekansı 50-100 Aralığında Olan İstenmeyen Davranışlar

Madde No	Madde	f	%
6	Arkadaşları ve öğretmeni ile alay etmek	50	3,6
26	Sınıfa bıçak, çakı gibi kesici aletler getirmek	82	5,9
43	Ders sırasında birbirlerine yazılı mesajlar göndermek	56	4,1

Öğretmen adaylarının öğretmen olduklarında karşılaşmak istemedikleri davranışların frekansı 50-100 arasında olanlarının (2. Derece İstenmeyen Davranışlar) “alay etmek” ile “kesici alet getirmek” ve “derste yazışmak” ile ilgili olduğu görülmektedir.

Medyada çocukları ya da gençleri şiddete özendiren, kahraman! olarak yansıtılan rollerin ya da davranışların çokluğu son yıllarda birçok olumsuz habere de konu olmuştur. Bununla birlikte konuyla ilgili yapılan araştırmalarda okula kesici aletler getirmekle ilgili davranışlara araştırmalarda sık rastlanmamaktadır. Sadık (2000: 124)' in yaptığı araştırmada da sınıf öğretmenlerinin en ciddi problem olarak gördükleri öğrenci davranışlarının beşinci sırasında “arkadaşlarıyla alay etmek”, davranışı bulunmaktadır. Baloğlu (2001: 137)' na göre okullarda en sık görülen istenmeyen öğrenci davranışlarının başında “başkalarını rahatsız etme”, “başka işlerle ilgilenme” ve “arkadaşlarının dinlemesini veya çalışmasını engelleme” gelmektedir. Yüksel (2005)' in araştırmasına göre de “Derse aktif olarak katılmamak, başka şeylerle meşgul olmak” davranışı araştırmaya katılan öğretmenlerin % 72,0'ı tarafından problem davranış olarak görülmüştür. Yıldız (2006)' in yaptığı araştırmaya göre de öğretmenlerin, sınıflarında karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarından birisi “derste başka şeylerle ilgilenme” dir. Tulley ve Chiu (1995)'e göre de öğretmen adayları “konuşarak ya da kasten öğretimi engelleme” ve “karışıklığa yol açma” davranışlarını önemli olarak görmekteirler.

Tablo 4. Frekansı 40-50 Aralığında Olan İstenmeyen Davranışlar

Madde No	Madde	f	%
4	Arkadaşlarına küfür etmek	43	3,1
27	Teneffüslerde arkadaşlarının ya da öğretmenin eşyalarını karıştırmak	43	3,1
49	Çetelere katılmak	47	3,4
103	Arkadaşlarını ve öğretmenini tehdit etmek	46	3,3

Öğretmen adaylarının öğretmen olduklarında karşılaşmak istemedikleri davranışların frekansı 40-50 arasında olanlarının (3. Derece İstenmeyen Davranışlar) “küfür etmek”,

“başkalarının eşyalarını karıştırmak”, “çetelere katılmak” ve “tehdit etmek” ile ilgili olduğu görülmektedir.

Sadık (2000: 124)’ in yaptığı araştırmada da sınıf öğretmenlerinin en ciddi problem olarak gördükleri öğrenci davranışlarının ikinci sırasında “kaba ve küfürlü konuşmak” yer almaktadır. Türnüklü ve diğerleri (2001)’ nin yaptıkları araştırmada ise öğretmenlerin en çok rahatsızlık duydukları istenmeyen davranışların başında öğrencilerde en seyrek gözlenen “küfür” ve “tehdit” davranışlarının olduğunu belirtmişlerdir. Kocabey (2008)’ in araştırmasına göre de “arkadaşlarına karşı saldırgan davranışlar sergilemek”, “arkadaşlarıyla kaba ve küfürlü konuşmak” davranışları öğretmenler tarafından en fazla istenmeyen davranış olarak ifade edilen davranışlar olmuşlardır. Bulut (2008: 40-42)’ a göre öğretmenleri en çok etkileyen istenmeyen öğrenci davranışlarının ikinci sırasında “arkadaşlarına küfür ve hakaret etmek” vardır. Baloğlu (2001: 137)’ na göre de “kırıcı ve küfürlü konuşma” okullarda en sık görülen istenmeyen öğrenci davranışlarının başındadır. Johnson ve diğerleri (1993) de “küfür etme” ve “fiziksel agresiflik” davranışlarının okullarda yaygın olduğunu belirtmişlerdir. Yüksel (2005)’ in araştırmasına göre de “Arkadaşlarına küfür ve hakaret etmek” davranışı araştırmaya katılan öğretmenlerin % 52,3’ü tarafından problem davranış olarak görülmüştür. Koç ve diğerleri (1977)’ nin yaptığı araştırmaya göre ise okullarda en sık görülen istenmeyen davranışlar “tehdit etmek” ve “saldırı”dır (Akt. Sadık: 2000, 76). Kapucuoğlu Tolunay (2008)’ in araştırmasına göre sınıflarda en az karşılaşılan istenmeyen davranışların ikinci sırasında “diğer öğrencileri ve öğretmenleri sözlü olarak taciz ve fiziksel olarak tehdit etmek” yer almaktadır.

Tablo 5. Frekansı 25-40 Aralığında Olan İstenmeyen Davranışlar

Madde No	Madde	f	%
12	Arkadaşlarını ya da alt sınıftaki öğrencileri dövmek	38	2,8
39	Teneffüslerde sınıf içinde boğuşmak	26	1,9
79	Öğretmene ve arkadaşlarına saygı göstermemek	33	2,4
82	Karşı cinsten arkadaşına karşı olumsuz davranışlar sergilemek	28	2,0
133	Öğretmenine ve arkadaşlarına karşı kin beslemek	31	2,2

Öğretmen adaylarının öğretmen olduklarında karşılaşmak istemedikleri davranışların frekansı 25-40 arasında olanlarının (4. Derece İstenmeyen Davranışlar) “dövmek”, “boğuşmak”, “saygısızlık” ve “kin beslemek” ile ilgili olduğu görülmektedir.

Bulut (2008: 40-42)’ a göre öğretmenleri en çok etkileyen istenmeyen öğrenci davranışlarının ilk sırasında “kavga etmek” yer almaktadır. Yüksel (2005)’ in araştırmasına göre de “kavga etmek” davranışı araştırmaya katılan öğretmenlerin % 72,0’ı tarafından problem davranış olarak görülmüştür. Yıldız (2006)’ in yaptığı araştırmaya göre “kavga etme” sınıf ortamında karşılaşılan istenmeyen davranışların en önemlilerinden biridir. Koç ve diğerleri (1977)’ nin yaptığı araştırmaya göre okullarda en sık görülen istenmeyen davranışlardan birisi de “öğretmene saygısızlık”tır (Akt. Sadık: 2000, 76). Baloğlu (2001: 137)’ na göre de okullarda en sık görülen istenmeyen öğrenci davranışlarının başında “arkadaşına ve hatta öğretmenine kaba ve saygısız davranma” vardır. Greenlee ve Ogletree (1993)’ e göre öğretmenler “medyadaki şiddet ve ”parçalanmış aileler” sebepleriyle okullarda en sık görülen istenmeyen davranışlardan biri olarak “arkadaşlara saygısızlık” davranışını görmektedirler.

Tablo 6. Frekansı 15-25 Aralığında Olan İstenmeyen Davranışlar

Madde No	Madde	f	%
1	Arkadaşlarına isim takmak	17	1,2
9	Okulun ve sınıfın kurallarına uymamak	16	1,2
15	İsteklerini sürekli ağlayarak yaptırmak	20	1,4
18	Ders araç gereçlerini getirmemek ya da eksik getirmek	15	1,1
37	Öğretmenlere ve okul yönetimine karşı gelmek	20	1,4
46	Yerlere tükürmek	17	1,2
54	Derste sakız çiğnemek	16	1,2
81	Arkadaşlarına zarar verecek şakalar yapmak	16	1,2
83	Öğretmenden izin almadan sınıftan ayrılmak	19	1,4
107	Sınıf dolabını izinsiz kullanmak	19	1,4
116	Sürekli konuşmak	24	1,7

Öğretmen adaylarının öğretmen olduklarında karşılaşmak istemedikleri davranışların frekansı 15-25 arasında olanlarının (5. Derece İstenmeyen Davranışlar) “lakap takmak”, “kurallara uymamak”, “karşı gelmek” ve “izinsiz davranışlar” ile ilgili olduğu görülmektedir. 5. derece istenmeyen davranışların diğer istenmeyen davranış türlerine göre daha çok davranış içerdiği görülmektedir.

Okullarda en sık görülen istenmeyen öğrenci davranışlarının başında gizli konuşma, uygunsuz hareketler, sınıf materyallerinin uygunsuz kullanımı, öğretmene karşı direnç, başkasına ait olan bir şeyi izinsiz alma, başkalarının dersi izlemesini engelleme, söz almadan konuşmayı alışkanlık haline getirme, fısıldaşma, başkalarının dikkatini dağıtma gelmektedir (Erdoğan, 2002: 92). Kapucuoğlu Tolunay (2008)’ in araştırmasına göre sınıflarda en çok karşılaşılan istenmeyen davranışların beşinci sırasında “arkadaşlarına lakap takmak” yer almaktadır. Sınıfta en az karşılaşılan istenmeyen davranışlar arasında ise “arkadaşlarının, sınıfın ve öğretmenin eşyalarına zarar vermek” ve “sınıfa ve derse geç gelmek, erken çıkmak ve izinsiz ayrılmak” davranışları bulunmaktadır. Koç ve diğerleri (1977) ile Baloğlu (2001: 137)’ nun yaptığı araştırmalara göre okullarda en sık görülen istenmeyen davranışların ilk sıralarında “okulun temizlik ve görgü kuralları gibi kurallarına uymamak” bulunmaktadır. Yıldız ve diğerleri (2000) yaptığı araştırmada ilköğretim 1. kademedede en az görülen fakat en rahatsız eden istenmeyen davranışların başında “kendi kendine konuşma” vardır. Kocabey (2008)’ in araştırmasına göre de “ sürekli konuşarak diğer öğrencileri çalışmalarında rahatsız etmek”, “dersi aksatmaya yönelik kasti konuşmak” davranışları öğretmenler tarafından en fazla istenmeyen davranış olarak ifade edilen davranışlar olmuştur.

Tablo 7. Frekansı 10-15 Aralığında Olan İstenmeyen Davranışlar

Madde No	Madde	f	%
5	Verilen bir görevi yarıda bırakmak ya da yerine getirmemek	14	1,0
29	Kişisel temizliğine dikkat etmemek	12	0,9
34	Derste gevezelik ederek dersi kaynatmaya çalışmak	13	0,9
61	Derste ıslık çalmak	12	0,9
64	Defter ya da kitaplarını yırtmak, buruşturmak	14	1,0
65	Arkadaşlarını dışlamak	10	0,7
66	Sınıfta ve okulda düzensiz olmak	12	0,9
97	Her gün bir eşyasını kaybetmek	14	1,0
113	Ödevlerini eksik ya da rastgele yapmak	14	1,0
120	Duygu sömürüsü yapmak	10	0,7
124	Öğretmen geldiğinde ayağa kalkmamak, sırasında oturmak	10	0,7

Öğretmen adaylarının öğretmen olduklarında karşılaşmak istemedikleri davranışların frekansı 10-15 arasında olanlarının (6. Derece İstenmeyen Davranışlar) “görevlere uymamak”, “gevezelik”, “düzensizlik” ve “öğretmen geldiğinde ayağa kalkmamak” ile ilgili olduğu görülmektedir. 6. derece istenmeyen davranışların da diğer istenmeyen davranış türlerine göre daha çok davranış içerdiği görülmektedir.

Keskin (2002)’ in araştırmasına göre “ders için gerekli materyalleri getirmemek”, “ev ödevlerini yapmamak”, “dersi dinlememek”, “verilen görevleri yapmamak”, “sınıfını ve çevresini temiz kullanmamak”, “özenli davranmamak” davranışlarının da sınıflarda *bazen* gözlemlendiği belirlenmiştir. Kapucuoğlu Tolunay (2008)’ in araştırmasına göre sınıflarda en çok karşılaşılan istenmeyen davranışların içinde “ders için gerekli materyalleri getirmemek” ve “ev ödevlerini yapmamak” davranışları da bulunmaktadır. Ergün ve Duman (1998)’ in araştırmasına göre de öğretmenlerin sık karşılaştıkları kritik durumlar “derse geç kalma”, “derste gürültü yapma”, “ilgisizlik”, “sataşma”, “dışarı çıkma”, “dersi dinlememe” ve “ödev yapmama” gibi davranışlar olarak ortaya çıkmıştır. Yüksel (2005)’ in araştırmasına göre “verilen ödevleri eksik yapmak ya da hiç yapmamak” davranışı araştırmaya katılan öğretmenlerin % 73,8’i tarafından problem davranış olarak görülmüştür.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Anne karnında başlayıp aile, örgün-yaygın eğitimle devam eden insanoğlunun eğitim macerasında arzulanan hep istenilen davranışları bireylere kazandırmak olmuştur. Bununla birlikte her devirde ve her ortamda hep istenmeyen davranışlar sergilenmiştir ve sergilenecektir. Bir davranışı istenilen ya da istenilmeyen kılan ise o devrin, o ülkenin, o toplumun özellikleridir. Bu özellikler teknolojiyle küreselleşen dünyada bazen toplumlar arasında ortak olabildiği gibi bazen toplumdaki topluma da değişebilmektedir. Literatür incelendiğinde ülkemizde genellikle öğretmenlerin sınıflarında gördükleri istenmeyen davranışları, bu davranışlara karşı uyguladıkları stratejileri ortaya koymayı amaçlayan ya da öğretmenlerin önemli gördükleri, rahatsız oldukları davranışları belirlemeyi amaçlayan çalışmalara rastlanılmıştır. Öğretmen adaylarının öğrencilik süreçlerinde-öğretmenlik öncesinde rahatsızlık hissettikleri öğrenci davranışlarını araştıran çalışmaya rastlanılamamıştır.

Sınıf yönetiminde öğretmenin kendini ve öğrencilerini tanıması her açıdan çok önemlidir. İyi bir öğretmen sadece çok iyi bir alan bilgisine sahip olmakla değil, aynı zamanda sınıf yönetimi gibi becerileri de sergilemekle olunabileceğinden bu çalışma öğretmen adaylarının kendilerini tanımaları noktasında önemlidir. Hangi davranışları neden öğretmen olduklarında görmek ya da yaşamak istemedikleri üzerinde durulması gereken bir noktadır.

Öğretmen adaylarının öğretmen olduklarında karşılaşmak istemedikleri davranışların frekansı en yüksek olanlarının (1. Derece İstenmeyen Davranışlar) “hırsızlık yapmak” ile “sigara, alkol ve uyuşturucu bağımlılığı” ile ilgili olduğu görülmektedir. Sadık (2000), Türnüklü ve diğerleri (2001), Yıldız ve diğerleri (2000) ile Kapucuoğlu Tolunay (2008)’in araştırmaları benzer sonuçlar içermektedir. Bu davranışların sadece sınıf içi değil, okul ya da toplumda da hatta birçok toplumda genel kabul görmeyen davranışlar olduğu muhakkaktır. Öğretmen adaylarının da bu doğrultuda seçim yaptıkları anlaşılmaktadır.

Öğretmen adaylarının öğretmen olduklarında karşılaşmak istemedikleri davranışların frekansı 50-100 arasında olanlarının (2. Derece İstenmeyen Davranışlar) “alay etmek” ile “kesici alet getirmek” ve “derste yazışmak” ile ilgili olduğu görülmektedir. Sadık (2000), Baloğlu (2001), Yüksel (2005) ve Yıldız (2006)’in araştırmaları benzer sonuçlar içermektedir. Derste yazışmak, belki de teknolojinin de etkisiyle öğretmen adaylarının 2. derecede istemedikleri öğrenci davranışları arasına girmiştir.

Öğretmen adaylarının öğretmen olduklarında karşılaşmak istemedikleri davranışların frekansı 40-50 arasında olanlarının (3. Derece İstenmeyen Davranışlar) “küfür etmek”, “başkalarının eşyalarını karıştırmak”, “çetelere katılmak” ve “tehdit etmek” ile ilgili olduğu görülmektedir. Johnson ve diğerleri (1993), Sadık (2000), Türnüklü ve diğerleri (2001), Baloğlu (2001: 137), Yüksel (2005), Bulut (2008), Kapucuoğlu Tolunay (2008) ve Kocabey (2008)’in araştırmaları benzer sonuçlar içermektedir. Aynı türde (çeteler, tehdit, küfür, kavga) görülebilecek davranışların toplandığı 3. derece istenmeyen öğrenci davranışlarının frekansları orta düzeydedir. İlginç bir sonuç olarak ortaya çıkan bu durum son yıllarda medyada önemli yer bulan şiddet, kavga, savaş ya da internet oyunlarında yer alan savaş, dövüş ağırlıklı eğilimlerin bir sonucu olarak düşünülebilir.

Öğretmen adaylarının öğretmen olduklarında karşılaşmak istemedikleri davranışların frekansı 25-40 arasında olanlarının (4. Derece İstenmeyen Davranışlar) “dövmek”, “boğuşmak”, “saygısızlık” ve “kin beslemek” ile ilgili olduğu görülmektedir. Greenlee ve Ogletree (1993), Baloğlu (2001), Yüksel (2005), Yıldız (2006) ve Bulut (2008)’un araştırmaları benzer sonuçlar içermektedir. 3. derece istenmeyen öğrenci davranışlarının alt basamağı olabilecek davranışların toplandığı 4. derece istenmeyen öğrenci davranışları da öğretmen adaylarınca kısmen önemli-kısmen rahatsız edici bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının öğretmen olduklarında karşılaşmak istemedikleri davranışların frekansı 15-25 arasında olanlarının (5. Derece İstenmeyen Davranışlar) “lakap takmak”, “kurallara uymamak”, “karşı gelmek” ve “izinsiz davranışlar” ile ilgili olduğu görülmektedir. Yıldız ve diğerleri (2000), Baloğlu (2001), Kapucuoğlu Tolunay (2008) ve Kocabey (2008)’in araştırmaları benzer sonuçlar içermektedir. Bu davranışlar öğretmen adaylarınca fazla rahatsız edici bulunmayan davranışlar olara değerlendirilmiştir.

Öğretmen adaylarının öğretmen olduklarında karşılaşmak istemedikleri davranışların frekansı 10-15 arasında olanlarının (6. Derece İstenmeyen Davranışlar) “görevlere uymamak”, “gevezelik”, “düzensizlik” ve “öğretmen geldiğinde ayağa kalkmamak” ile ilgili olduğu görülmektedir. Ergün ve Duman (1998), Keskin (2002), Yüksel (2005) ve Kapucuoğlu

Tolunay (2008)' in araştırmaları benzer sonuçlar içermektedir. Öğretmen adaylarınca en az rahatsızlık verici olarak görülen bu davranışların tıpkı diğer davranışlar gibi öğretmen olduklarında ne şekilde değerlendirileceği önemli bir soru durumundadır.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nden 270 öğretmen adayının araştırmacı tarafından geliştirilen 140 soruluk ölçekten 5 istenmeyen davranış seçmesi sonucu oluşan 1350 istenmeyen öğrenci davranışının incelendiği araştırmada öğretmen adaylarının öğretmen olduklarında karşılaşmak istemedikleri davranışları ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu doğrultuda inceleme yapmadan önce öğretmen adaylarınca en çok tercih edilenden en az tercih edilen istenmeyen davranışlara kadar 6 derece olmak üzere frekans sıralaması yapılmıştır. Buna göre öğretmen adaylarının verilerinden elde edilen sonuçlar şunlardır:

1. Derece İstenmeyen Davranışlar (Frekans "100" ün üzerinde olanlar): Hırsızlık yapmak, sigara içmek, alkol ve uyuşturucuya yönelmek.

2. Derece İstenmeyen Davranışlar (Frekans "50-100 aralığında olanlar): Arkadaşları ve öğretmeni ile alay etmek, sınıfa bıçak, çakı gibi kesici aletler getirmek, ders sırasında birbirlerine yazılı mesajlar göndermek.

3. Derece İstenmeyen Davranışlar (Frekans "40-50 aralığında olanlar): Arkadaşlarına küfür etmek, teneffüslerde arkadaşlarının ya da öğretmenin eşyalarını karıştırmak, çetelere katılmak ile arkadaşlarını ve öğretmenini tehdit etmek.

4. Derece İstenmeyen Davranışlar (Frekans "25-40 aralığında olanlar): Arkadaşlarını ya da alt sınıftaki öğrencileri dövmek, teneffüslerde sınıf içinde boğuşmak, öğretmene ve arkadaşlarına saygı göstermemek, karşı cinsten arkadaşına karşı olumsuz davranışlar sergilemek ile öğretmenine ve arkadaşlarına karşı kin beslemek.

5. Derece İstenmeyen Davranışlar (Frekans "15-25 aralığında olanlar): Arkadaşlarına isim takmak, okulun ve sınıfın kurallarına uymamak, isteklerini sürekli ağlayarak yaptırmak, ders araç gereçlerini getirmemek ya da eksik getirmek, öğretmenlere ve okul yönetimine karşı gelmek, yerlere tükürmek, derste sakız çiğnemek, arkadaşlarına zarar verecek şakalar yapmak, öğretmenden izin almadan sınıftan ayrılmak, sınıf dolabını izinsiz kullanmak ve sürekli konuşmak.

6. Derece İstenmeyen Davranışlar (Frekans "10-15 aralığında olanlar): Verilen bir görevi yarıda bırakmak ya da yerine getirmemek, kişisel temizliğine dikkat etmemek, derste gevezelik ederek dersi kaynatmaya çalışmak, derste ıslık çalmak, defter ya da kitaplarını yırtmak, buruşturmak, arkadaşlarını dışlamak, sınıfta ve okulda düzensiz olmak, her gün bir eşyasını kaybetmek, ödevlerini eksik ya da rastgele yapmak, duygu sömürüsü yapmak ve öğretmen geldiğinde ayağa kalkmamak, sırasında oturmak.

5. ÖNERİLER

Öğretmen adaylarının, öğretmenlerin kaygılandıkları belki de hiç karşılaşmak istemedikleri öğrenci davranışları olduğu gibi öğrencilerin de bu anlamda öğretmenlerinden bir takım beklentilerinin olması doğaldır. Turanlı (1995)' ya göre öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (%76.0); dersin amaç ve beklentilerinin öğretmen tarafından açıklanmasını, değişik yöntem ve araç-gereçlerin kullanılmasını (%87.0), ders anlatılırken açık ve anlaşılır bir dil kullanılmasını (%98.7), derse katılım için yeterli zaman tanınmasını (%89.6) ve dönüt almayı (%80.0) beklemektedir. Öğrencilerin sık sık gözlemek istedikleri diğer öğretmen davranışları; "sınıf kurallarını açıkça ifade etme", "derse zamanında gelme", "ders süresi bitmeden sınıftan ayrılmama", "zamanı etkili kullanma" ve "sınıfta gürlü olmasını

engelleme” davranışlarıdır. Genel olarak öğrencilerin büyük bir çoğunluğu öğretmenlerinden; “kendilerini güvende hissetmelerine yardımcı olmaları”, bu amaçla “sınıf içerisinde hareket etmeleri”, “öğrencilerin fikirlerini ifade etmeleri için fırsat vermeleri”, “öğretmenlerin öğrencilerin kapasitelerine uygun olarak gelişmelerini sağlamak için destek olmaları” yönünde beklentiye sahiptir. Öğretmenin, “bir otoriteden daha çok arkadaş gibi davranması”, “öğrencilerin ders hakkındaki yorumlarını dikkate alması” öğrencilerin beklentileri arasında yer alan diğer öğretmen davranışları arasındadır. Öğrencilerin davranışlarının yönetimiyle ilgili olarak öğrencilerin öğretmenlerinden davranış beklentileri ise genel olarak; “yıkıcı davranışları dikkatli bir ön-planlama ile önleme”, “öğrencilere isimleriyle hitap etme”, “öğrencilerle göz teması kurma” ve “öğrenci davranışlarını yönetmede tutarlı olma” davranışları etrafında toplanmaktadır. Ayrıca öğrenciler derse motive olmadıkları zaman öğretmenden, “onları derse motive edebilecek bir yol bulmasını”, “sınıfı kontrol etmek için çok sert tutum sergilememesini” beklemektedirler.

Eğitim öğretimi tek yönlü bir süreç yerine çift yönlü bir süreç olarak görmek hem öğrenci davranışlarını hem de öğretmen davranışlarını önemli kılmaktadır. Unutmamak gerekir ki sınıflarda çoğunluk olan her zaman öğrencilerdir. Öğretmen hep azınlıktadır. Dolayısıyla istenmeyen davranışların çoğunluktan kaynaklanması doğaldır. Öğretmenlerin de bu durumu olağan görüp empati becerisini kullanarak uygun stratejileri seçmesi-uygulaması gereklidir. Bu anlamda eğitim fakültelerinde “sınıf yönetimi” dersi, öğretmen adaylarına istenmeyen davranışlara karşı uygulanabilecek stratejiler konusunda yardımcı olması beklenen bir derstir. Uygulama boyutu olmayan bu dersin istenmeyen davranışlar konusunda örnek olaylarla bir nebze bu eksikliği giderebileceği belirtilebilir.

KAYNAKLAR

- Ataman, A. (2003). Sınıfta İletişimde Karşılaşılan Davranış Problemleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1 (3), 251-263.
- Aydın, A. (2000). *Sınıf Yönetimi* (3. Baskı). İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti.
- Baloğlu, N. (2001). *Etkili Sınıf Yönetimi*. Ankara: Baran Ofset.
- Başar, H. (2003). *Sınıf Yönetimi* (10. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bull, S. L. & Solity, J. E. (1996). *Classroom Management: Principles o Practice*. London, Routledge.
- Bulut, M. (2008). “İlköğretim Okullarında İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Sınıf Öğretmenlerinin Performansına Etkisi”. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Burden, P. (1995). *Classroom Management and Discipline, Methods to Facilitate Cooperation and Instruction*. USA: Longman Publishers.
- Celep, C. (2000). *Sınıf Yönetimi ve Disiplini*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çalık, T. (2003). “Sınıf Yönetimi”, *Sınıf Yönetimi* (Editör: Leyla Küçükahmet), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Erdoğan, İ. (2002). *Sınıf Yönetimi*, İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Ergün, M. ve Duman, T. (1998). Kritik Durumlarda Öğretmen Davranışları. *Milli Eğitim Dergisi*, 137, 45-58.
- Evertson, M. C. (1989). Improving Elementary Classroom Management: A School-Based Training Program for Beginning the Year, *Journal of Educational Research*, November-December (Vol. 83/No.2).

- Greenlee, A.R., Ogletree, E. J. (1993). *Teachers Attitudes Toward Student Discipline Problems and Classroom Management Strategies*. USA: Illinois. ED 36430.
- Johnson, B., Oswald, M. and Adey, K. (1993). Discipline in South Australian Primary Schools. *Educational Studies*, 19, 3, 289-305.
- Kapucuoğlu Tolunay, A. (2008). “Sınıf Öğretmenlerinin Sınıfta Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışları ve Bu Davranışlara Karşı Kullandıkları Başetme Yöntemleri”. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Keskin, M. A. (2002). “Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışları ve Kullandıkları Başetme Yolları”. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kocabey, A. (2008). “2005 İlköğretim Programının Uygulanması Sırasında Sınıf Öğretmenlerinin Sınıfta Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışları”. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Kuzu, H. (2007). Öğretmenlerin Sınıfta İstenmeyen Davranışların Önlenmesi ve Değiştirilmesine Yönelik Stratejileri Uygulama Durumları. *Milli Eğitim*, 175, 57-66.
- Mursal, E. (2005). “İlköğretim 1. Kademe 5. Sınıf Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde İstenmeyen Davranışlar Göstermesine Neden Olan Öğretmen Davranışlarına İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri”. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Öztürk, B. (2002). “Sınıfta İstenmeyen Davranışların Önlenmesi ve Giderilmesi”, *Sınıf Yönetimi* (Editör: Emin Karıp), Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Sadık, F. (2000). “İlköğretim 1. Aşama Sınıf Öğretmenlerinin Sınıfta Gözlemledikleri Problem Davranışlar”. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Sayın, N. (2001). “Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışları ve Bu İstenmeyen Davranışların Nedenlerine İlişkin Görüşleri ile İstenmeyen Davranışları Önleme Yöntemleri”. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Traynor, P. L. (2002). A Scientific Evaluation of Five Different Strategies Teachers Use To Maintain Order. *Education*, 122, 3. 453-510.
- Tulley, M. & Chiu, L.H. (1995). Student Teachers and Classroom Discipline. *The Journal of Educational Research*. 88, 3, 164-171.
- Turanlı, A. S. (1995). “Students’ Expectations and Perceptions of Teachers’ Classroom Management Behaviors”. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Türnüklü, A., Yıldız, V. ve Zoraloğlu, Y. (2001). “İlköğretim Okullarında Çalışan Öğretmenlerin Öğrencilerin Sorunlu Davranış ve Çatışmalarıyla Başa Çıkma Stratejileri”. Abant İzzet Baysal Üniversitesi. X.Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi (3.Cilt). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Yayınları.Bolu.
- Yıldız, V., Türnüklü, A. ve Barış, B. (2001). ”İlköğretim Okullarında Öğretmenlerin Sınıflarında Karşılaştıkları Öğrencilerin İstenmeyen Davranışları ve Bu Davranışların Öğretmenleri Rahatsız Etme Düzeyi”. Abant İzzet Baysal Üniversitesi. X.Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi (3.Cilt). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Yayınları. Bolu.

- Yıldız, B. (2006). Sınıf Öğretmenlerinin İstenmeyen Davranışlarda Kullandıkları Önleyici Yaklaşımlar ve Bu Yaklaşımların Etkililiğine İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Yüksel, A. (2005). İlköğretim 1.Kademe 1., 2. ve 3. Sınıflarda İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına İlişkin Öğretmen Gözlem ve Görüşleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.

EXTENDED ABSTRACT

Nowadays it's very common to investigate into teachers' perceptions regarding student behaviors spoiling the teaching/learning environment and thus hindering the teaching/learning activities at schools. The basic purpose of education and instruction is to form changes of behaviour in the students. However, some misbehaviours can be observed on students, time to time. The misbehaviours are behaviours that negatively affect the teacher and other students in the class, this negative contribution prevent realizing education and instruction and that cause that the teacher spends most his/her time and energy to correct those misbehaviours. For that reason, it is necessary to determine what the misbehaviours of students are and which kind of methods are being used by the teachers to overcome them.

Misbehaviour and behaviour problems can arise at schools because students feel frustrated and bored in school. Instructional programs that actively involve students can prevent such problems. Another common reason students misbehave is because they want the teacher's attention. To deal with this, teachers should just pay attention to the student's good behaviour and ignore them when they are misbehaving. As well, students may be seeking peer attention as well. To deal with this - either remove the misbehaviour from the room or use group contingencies (where the entire class is rewarded on the basis of everyone's behaviour). A lot of problems which teachers must deal with are minor disruptions in the classroom. Students must respect teachers and the rules that they have made. Therefore, teachers need to establish their authority over the classroom. In dealing with classroom problems, it is best to correct behaviours by using the simplest intervention. The more time spent disciplining, the less achievement from students. Dealing with it should be effective, quick and not disrupt the lesson.

The behaviours that are not desired in the classroom environment prevent the teacher to reach the educational aims. Application of the behaviour change strategies presents specific and useful ways that can be used to overcome the problems that may be faced in the classroom. Although exist many alternatives to manage misbehaviours, there are two fundamental strategies in use: the first and preferred one is to prepare a teaching environment which does not allow emanation of such behaviors; if this option fails and these misbehaviors still appear in the classroom, then the second strategy is to intervene and stop them.

In a classroom, it is inevitable to experience misbehaviours that disrupt the flow of a lesson and in turn, interrupt the learning-teaching process. So we can define every behaviour which spoils the regularity of the classroom and prevents the aims to be reached as a "misbehaviour". These behaviours make it difficult to educate and even causes the young teachers to lose enthusiasm for teaching.

The research aims to reveal misbehaviours that the students of education faculty do not want to encounter in their classrooms when they become a teacher. For this purpose, a scale

consisting of 140 items and with a 0.81 Cronbach-Alpha reliability co-efficient and called “The Misbehaviours That Teacher Candidates Do Not Want To Encounter” is formed.

The universe of this study contains 896 students. The sample of the study is 270 students from Çanakkale Onsekiz Mart University Faculty of Education. A scale which consists of 140 misbehaviours was administered to 270 students who receive training in Education Faculty at Çanakkale Onsekiz Mart University and the students were asked to choose 5 of the misbehaviours which they do not like to encounter. Thus, 1350 misbehaviours were chosen by the teacher candidates.

1350 misbehaviours were chosen by the teacher candidates who receive training in Education Faculty at Çanakkale Onsekiz Mart University. When the behaviours which have the highest frequency were examined, it is seen that ‘to commit burglary’, ‘smoking’, ‘drinking alcohol’ and ‘to tend to use drug’ are the most common behaviours that teacher trainees do not want to encounter when they become a teacher. When the behaviours which have the lowest frequency were examined, it is seen that ‘to be mushy’, ‘to resist standing up and sitting on the desks when the teacher comes in’ are the least common behaviours that the teacher trainees do not want to encounter.

All children at one time or another will misbehave. Misbehavior occurs every day inside and outside of classroom but the biggest question is why do our students misbehave? There are many different reasons as to why children misbehave and it is important that as educators we understand these reasons and know how to prevent them. Children are often seeking any type of attention they can receive. Children need to feel loved and thrive when they know that there are people who care about them.